IGAZSÁGOT!

Tagadhatatlan, hogy nagy általánosságban valamelyes fellendülés mégis észlelhető a kanadai viszonyokban. Az emberek többsége ugyan még nem élvezhette ennek régóta várt előnyeit, vannak azonban már sokan, akik keresethez jutottak az elmult hónapok során. Igaz ugyan, hogy csak a legszerényebb keretekben nyilvánul meg ez a nagyharanggal bejelentett javulás és még azok maguk sem hisznek benne egészen, akik legtöbbet kaptak belőle.

Ezzel az ugynevezett fellendüléssel kapcsolatban viszont előkerültek a munkapiac mindazon betegségei, melyek már régóta oly sok keserüséget okoztak a dolgozók társadalmának. Mig ugyanis "jól" ment a munkaadóknak, más szóval a nyerészkedési lehetőségek kedvezőbbek voltak a mainál, a munkásnak is jutott valami a profitból és általában sokkal kevesebb volt a panasz. Most azonban se szeri, se száma a sérelmeknek, melyek nyomában ellenségeskedés, sztrájkok, összetüzések gyakoriak Montrealtól Vancouverig.

A vasutasok hatalmas megmozdulása mellett a könnyebb iparágakban szinte napirenden zavarja meg a munka folytonosságát a bérharc, ami mögött rendszerint a munkaadó megcsappant jövedelme lappang.

És noha számtalan esetben komoly jóakarattal igyekeznek elsimitani az ellentéteket ugy a munkásság, mint a munkaadók részéről, mindaddig nem lehet általános megoldásról beszélni, mig hiányzanak az ahhoz szükséges feltételek.

Miért nem tudna az államhatalom egy kis jóakarattal belenyulni a kérdés tüzfészkébe és egyetlen tollvonással érvényt szerezni mindazon követeléseknek, melyek jogosságához kétség nem fér? Ha meg tudják szabni a kiskoruak munkaidejének maximumát és bérének minimumát, vajjon miért ne tudná országos érvénnyel kimondani Ottawa, hogy mennyi az a megélhetéshez szükséges legkevesebb összeg, amin alul nem mehetnek a fizetés leszállitására törekvő munkaadók.

Sok jó oldala mellett nagy hibája ennek az uj-hazának, hogy óriási kiterjedésénél fogva igen eltérők a munkapiaci, valamint megélhetési körülmények. Midőn azonban már ennyire kifejlődött az ország közlekedése, szánalmasan nehézkes kilenc tartományi parlamentből kilencféle intézkedéssel kormányozni az országot. Hiszen ha mást nem veszünk alapul, mint hogy az időszaki munka-alkalmak miatt tiz meg tizezer ember hol egyik, hol meg a másik tartományban próbál szerencsét, teljességgel lehetetlen kiismernie magát a hivatalos paragrafusok utvesztőjében.

Egyenesen szégyene az országnak, hogy mig számtalan technikai téren szolgai módra lemásolta az Egyesült Államokat, az amerikai "Nemzeti Ujjáépitési Törvény"-nek legalább munkásvédelmi szakaszait nem hajlandók megszivlelni és kanadai körülményekhez arányitva alkalmazni. Mert nincs szomorubb állapot valamely állam életében, mint midőn a hivatásos vezetők nem tudnak megfelelő törvényes formában gondoskodni a lakosság érdekeinek megvédéséről, ha már a nagy kérdésekben képtelenek megmutatni a kivezető utat.

Teljesen felesleges és a rendszerint szenvedő szerepet játszó munkásság szempontjából egyenesen káros a piketelésben, egymás megfenyegetésében, plakát-ragasztásban és célra amugy sem vezető gyülésezésben csucspontosodó sztrájk-mozgalom. Nem csupán azért, mert — mint a legutóbbi winnipegi példa is mutatta — rendszerint nem a dolgait ügyesen leplező dolgoztató munka-uzsorás vagy a sztrájk fizetett szervezője, hanem a tapasztalatlan, ártatlan magyar kerül a vádlottak padjára; még ennél is nagyobb veszteség az a csorba, amit a kanadaiak többsége előtt az ilyen rosszul megrendezett bérharcok eredményeként az ujkanadások összesége szenved.

Lehet a központi kormánynak és a munkaadóknak ezerféle kifogása a "Minimum Wage Law" országos bevezetésének halogatására: mentsége azonban egy se. Joggal követelheti a lakosság széles rétege, hogy egyszer már csináljanak rendet, tegyenek igazságot ebben a régóta halogatott, fontos kérdésben.

Szlovák „Nemzeti Tanács" alakult a Felvidéken

Kassáról mindenesetre érdekes hirek szivárognak. Őrizetbe vették Bazovszky Lajos az egyik felvidéki szlovák lapban cikket irt a revizióról. Szóról szóra azt állitotta, hogy "a revizió lehetőségével foglalkozni kell, mert lehet eljön ennek az ideje."

A cikk revizios mondata hallatlanul felidegesitette a cseheket. Állitólag névtelen feljelentés is érkezett volna a losonci rendőrigazgatósághoz, amely azt bizonygatta, hogy Bazovzky szlovák nemzeti tanácsot alapitott és ennek az uj szervnek az a célja, hogy a Felvidék elszakadjon Csehországtól és most önálló Szlovákia alakuljon meg.

A volt zsupánt Fenyőházán tartóztatták le és Losoncra kisérték. A kassai cseh hatóságok már azt hiresztelik, hogy Bazovszky bevallotta "bünét". A szlovák nemzeti tanácsot valóban megalapitotta, Beszterce bányán volt az első titkos gyülés, büntársait azonban nem hajlandó elárulni. Ennek ellenére a rendőrség több barátját őrizetbe vette.

Érdekes, hogy Bazovszky a megszállás előtt a legelkeseredettebb magyar-ellenes agitátor volt a Felvidéken, de hamarosan rájött arra, hogy a csehek nem váltották be nagyhangu igéreteiket, sőt rosszul bánnak a szlovák néppel. A szabadságvezér az utóbbi időben már élesen a cseh elnyomatás ellen fordult és arra törekedett, hogy a szlovákok autonómiát, azaz teljes nemzeti önállóságot kapjanak.

•

A prágai "Bohemia" egyik augusztusi számában a következőket irja:

Az államférfiak, még a győztes államok államférfiai is, egyre jobban érzik annak a minden téren tapasztalt európai forradalomnak napoata növekvő nyomását, amely egyre élesebben szembefordul az 1919-ben teremtett helyzettel. Nyugateurópa az utóbbi időben nyilvánvalóan felismerte, hogy a helyzet tarthatatlanná vált, hogy Európa menthetetlenül katasztrófa felé halad, ha nem sikerül a békeszerződések részbeni módositásával mindenki számára elfogadható helyzetet teremteni. Ezért fogadta el Nyugateurópa Mussolinitól, a reviziós politika vezérétől javasolt négyhatalmi szerződést.

Mint Bethlen István legutóbb igen helyesen mondotta, remélhető, hogy a sulyos területi kérdések békés uton megoldást nyernek, mert talán első izben történt most a történelemben, hogy a birtokosok valamennyi vitás helyen nem saját győzelmes fegyvereik és saját kiontott vérük árán, hanem a nagy győztes hatalmak elhatározása alapján jutottak az illető területek felségjogának birtokába.

De változnak az érdekei azoknak a nagyhatalmaknak, amelyek annakidején a területek szétosztását elhatározták. Nincsen tehát semmi mélyebb jogi akadálya annak, hogy a nagyhatalmak megváltozott érdekeinek megfelelően területi változtatásokat is hajtsanak végre a világháboru legyőzöttei, mint részesülők és ama népek, mint adományozók között, melyek eme területek birtokát nem saját győzelmüknek, hanem a nagyhatalmak győzelmének köszönhetik.

HOL LEGJOBB — DIÁKNAK LENNI?

A végetért nyári "holiday" időszerüvé teszi azt a kérdést, hogy hol élveznek a tanulók legtöbb szünnapot? A holland és a dán tanulóknak mindösszesze 77 szabad napjuk van. Azután jönnek a német államok, amelyek 85 iskolai szünetnapban egyeztek meg. Valamivel hosszabb a svájci iskolák szünete: 88 nap, Ausztriában 89, Olaszországban 90, Norvégiában 92, Lengyelországban 93, Magyarországon 97, Franciaországban 101 szünetnap van egy évben. Legtöbb szabadságot élveznek Európában az angol gyerekek, 105 napot. Az Egyesült Államokban még ennél is jobb dolguk van a növendékeknek: 110 napon át szünetel a tanitás, akárcsak Kanadában. Több európai országban ma már nem bocsátják szélnek a tanulókat a szünetekben sem, hanem intézményesen gondoskodnak a rászorulók nyaraltatásáról, foglalkoztatásáról és sportolásáról. Svájc iskolái ugy szólván egész éven át nyitva vannak a gyermekek részére.

Az európai buzatermés 26 millió mázsával nagyobb a tavalyinál

A gabonaértékesitésnél talán a legnagyobb szerepet a termés nagysága játssza, de természetesen nemcsak valamely ország belső termelése van hatással az értékesitésre és az árakalakulásra, hanem a szomszédos országok, valamennyi buzatermelő állam termésének nagysága is.

Az idei termés mennyiségéről és nagyságáról, mint ismeretes különféle jelentések láttak napvilágot s ezeket a jelentéseket a spekuláció igyekezett is a maga előnyére kihasználni. Az elterjedt hirek és magánjelentések közzététele után érthető az a nagy érdeklődés, amely a római mezőgazdasági intézet legujabb jelentése felé fordult.

Ez a nemzetközi mezőgazdasági intézet jelentésében megerősiti az Európára vonatkozó eddig ismert adatokat, sőt hiteleseknek fogadja el azt a hirt, hogy az Egyesült Államoknak nem lesz kiviteli feleslege. Ez természetesen nem azt jelenti, mintha Amerikának a buzakivitelt be kellene szüntetnie, mert a multévi termésből még nagyobb készleteket tárolnak.

Az európai buzatermés az intézet becslése szerint mintegy 100 millió bushellel nagyobb a tavalyinál és 200 millió bushellel nagyobb az utolsó öt esztendő évi átlagánál. A többlet a vetésterület növekedésének és a jóval nagyobb terméseredménynek tudható be. A bő termés következtében az európai buzafogyasztó államok szükségletét nagyrészt fedezhetnék az európai termelők. Az idén mindösszes kb. 350 millió bushel tengerentuli behozatalra volna szükség, mig a mult évben 500, 1931-ben pedig 600 millió bushel volt az európai országok importja.

A tengerentuli buzatermésről megállapitja az intézet, hogy általában kedvezőtlen, egyes kiviteli országokban pedig jóval kisebb a multévinél. Az Egyesült Államok buzatermése éppen a belső szükségletet fedezi. Az északi földgömb buzatermése éppen a rossz amerikai eredmények ellenére is kedvező az európai termés következtében és csak mintegy 320 millió bushellel lesz kisebb a tavalyi kereken 3,200 millió busheles terméseredménynél.

A „HONFOGLALÁS"-T IRJA LE EGY PIONIR

AZ ÖKRÖSSZEKÉR KORÁBÓL ÁRUL EL ÉRDEKES RÉSZLETEKET A NYUGATI MAGYAR FARMEREK EGYIK HARCOSA

Az Egyesült Államok Philadelphia városában megjelenő 'Függetlenség' cimü laptársunk egyik szeptemberi számában általános érdeklődésre számottartó cikket közöl Gönczy Lajos öreg-kanadás tollából. Tekintettel arra, hogy Gönczyt, mint a legelső magyar pionirok egyikét igen sokan ismerték régi telepeseink közül, a történelmi értékü leirást az alábbiakban teljes egészében közöljük.

•

A magyarok honfoglalása Kanadában az 1886. évi julius hó 4.-én vette kezdetét, kiindulási helyéről, a pennsylvaniai Leisenring és Wickens szénbányatelepekről.

Ott fogott el husz családot a honfoglalási vágy: a kanadai kormány ugyanis felhivta a települni szándékozókat, hogy minden családfőnek ad 160 hold földet a választása szerint és egyébként is mindenben segitségükre lesz.

Megigérte továbbá, hogy az első honfoglalóknak három darab földet ad, vagyis összesen 480 holdat és hogy Torontóból ingyen szállitanak bennünket a Westre.

Tudomásul vettük, hogy New Yorkból Eszterházy Pál fog ügyünkben közbenjárni.

Az első településekkel 1886 május hó közepén Wickensről 12 család indult utnak, én pedig junius 1-én indultam 13 családdal. Nem indulhattunk együtt, mivel sok elintézni valóm volt; julius 4-én azonban már mindannyian együtt voltunk, ennek a nagy birodalomnak a kellős közepén.

Torontóból Owen Soundba, (Ont.) vonattal tettük meg az utat. Owen Soundban hajóra szálltunk, négy nap és négy éjjel tartó hajózás után Fort Williamba érkeztünk. Ott már volt "Immigration" ház, hol mindennel elláttak bennünket, ahol pár napot időztünk. Onnét Winnipegbe utaztunk, hol szintén az "Immigration" házban szálltunk meg.

Az élelmezésünkről a kormány gondoskodott; a boltosok nyugta ellenében mindent adtak, amire csak szükségünk volt.

Utazásunk ideje alatt a kormány kölcsönt eszközölt ki a számunkra. Stevenson milliomos 5,000 dollár erejéig minden ember részére hitelezett.

Mindig kettőnek kellett összeállni és igy ketten kaptunk 1,000 dollár erejéig vásárlást. 2 ökröt, 2 tehenet, 1 szekeret, 1 ekét, 1 boronát, 2 házépitést és 1 lőfegyvert a lőporral együtt, a fenmaradt összeget pedig élelemre forditották. Pénzt semmit sem kaptunk.

Winnipegi tartózkodásunk alatt megérkezett az összevásárolt holmi; azzal együtt ismét utra keltünk a végállomásra, Whitewoodra, hol pár napig időztünk, amig rendbe szedtük magunkat.

Akkor azután befogtuk az ökröket, neki indultunk a 35 mérföldes távolságnak. Ugy éreztük magunkat, mint a cigánykaraván, de mégis megérkeztünk a kitüzött célponthoz.

1886 julius 4.-én ütöttem sátorkarómat Kanada szüz földjébe, ott, ahol Isten teremtése óta nem szántott semmiféle eke.

DISZNÓPÖRKÖLÉS

IRTA: TARKÓ JENŐ

Komoly reggelek vannak. Beköszöntött az ősz, a disznóölésnek hát itt az ideje.

Pöröntő József tapasztalt ember. Tanácsra igy tennivalókban sem szorul. Még alig dereng a zimankós hajnal s két jó piszkafa, meg a kellő menynyiségü szalma, kint van már az uccán, a háztól bizonyos távolságra, hogy a szél a portára szikrát ne hurcolhasson. Asztalul az istállóajtó is ott van már a kutnál a földre fektetve. S mire derengeni kezd a lámpával világitott udvar közepén, Jóska bácsi térde alatt utolsót hördül kis családjának gömbölyüre hizlalt reménysége.

— No, asszony — törülgeti hosszu pengéjü szerszámját a sziven döfött pára kondor sörtéjéhez, — mán ebbe tán nem fészköli bele magát a — dögvész!

Ügyeskedő párja, miközben a fölfogott vért egy nagy cseréptálban hosszunyelü fakanállal buzgón kevergeti, elismerőn mosolyog föl rá:

— Ebbe ugyan mán nem!

Suttyó fiacskájuk, a pelyhedző állu Jóska gyerek, kitépáz egy maroknyit a sörték hosszabbjából:

— Ebbül kötök majd öreganyámnak mázolópemzlit.

— Azt okosan, fiam, de ... talyigát hozz hamar! Kezdődhet a — pörkölés!

Nem bolondság, a koppasztott sertés husa se kutya. Másfajta népek koppasztva szeretik De magyar ember csak szárnyast forráz, koppaszt. Disznót leginkább pörkölni szokott. Aligha is tudhatják mi a jó, akik még nem ehettek bablevest — pörkölt disznócsülökkel! Vagy fülével, farkával, tokájával egybefőtt — töltöttkáposztát!

Nekünk a torma is csak turóval étek. Pörkölt sertésnek a turókészségével, az — orrával.

Forrázni és koppasztani különben, mint valami ebülszerzett jószágot, nagytitokban, bent a konyhán, suttyomban is lehet. Pörkölni nem. Annak fénye, füstje, büze van. Tudomásul veheti akárki, hogy — becsületes jószág körül, becsületes munkálkodás folyik.

— No, kifelé! — hangzik az inditás.

Régen tárva is a kisajtó, de az ucca felől csopogás hallatszik s a kivételes alkalomból láncrakötött kuvasz vidám éberséggel vakkant egy illendőt, ami azt jelenti, hogy ismerős érkezik a házhoz. A drága teherrel hát egy-két pillanatra megáll a két József.

Roskatag vállu, nagykendős néninke botorgál be az udvarra.

— No, hát ... pörkölitök is mán? ... Aggyisten!

— Hozta Isten, szülénk! Mi mán kezdjük!

— Osztán ... van-e hozzá hajma, só! Paprika, rizskása! Törötthors, szagosbors! Majoránna, mindön!

— De még törkölypálinka is egy litör, hogy a szánk ize, ha el tanál romlani, hamarább helyregyüjjön!

— Micsoda?! — ugrik egyet az öregebb József ádámcsutkája. — Törköly?! Akkor előbb fiam, hörpintsünk egyet.

— Hohó! — dárdázódik mellüknek a hosszu fakanál. Majd még — hájaspogácsát is! Mer azt is készitöttem. Három kiló sima nulláslisztbül.

Asszony szava, kivált az ilyen gondos háziasszonyé, magyar férfi előtt, mindég törvény szava. Ismét nekirugaszkodik hát a két József a nehéz terhü egykerekünek s a házőrző kuvasz dühös láncmardosása, viháncolása közben nyomakszik a pörkölés helyére az uccára ki.

— Hogy fektessük, idősapám? — kérdi a gyerek.

— Hasra, fiam. Előbb mindég hasra, hogy előbb a hosszabb sörtéje pörkölődjön le. Igy, csak szép lassan ... Most: szalmát högyibe!

— Sokat?

— Még! Csak rá, hogy mindön részit takarja!

— Huuhh! de kutya hideg van!

— Fázol? — Gyerünk hát be akkor, igyunk előbb egy kis — melegitőt.

Vidáman zudol a két József a konyhára be:

— Hun az a jóféle itóka? Hun az a jó meleg pogácsa?!

— Kész a pörkölés?! — ellenkezik nevetve a boldog háziasszony. Szülénk mán mosná a belet!

— Hát kinek a bele itt az az első? Nem a mienk?

Ürül az üveg, könnyebbedik a tál és mulik az idő. Mert a hájaspogácsa jó ágy a törkölynek, a törkölyt meg tán semmi se szomjuhozza ugy, mint a pogácsa.

— No, legény — tölt magának öreg József még egy pohár sziverősitőt, — te mán kimöhetsz. Lódujj előre, osztán gyujtsd mög a tüzet. — Tudod hun kezdjed? Amerrül a szél fuj! Hogy a lángot a szél mindég szalmára terelgesse!

Öreg József sürgölődik, forgolódik még egy ideig a két asszony körül, aztán fülére huzza süvegét s fütyürészve maga is a tetthelyre irányozódik.

A ház előtt, ahogy a tüz fénye a szemébe vág, egy pillanatra megáll. Hüm! — aszongya. S gyönyörködik a lángokkal mesterkedő szép kamasz fiában, meg a disznópörkölés áldozati tüz formáju látványosságában.

Elzarándokolt egyszer az őseink bejövetelének körképéhez s annak emléke most, valami ösztönös hajdani pogánység maradékával egybe izesedve, az egész valóját ünnepélyessé szelididi.

Akaratlanul is fölemeli kezét süvegéhez s a divatból rég kikopott őshazai köszöntés helyett az ujdivatuat motyogja:

— Dicsértessék ... !

— Dicsértessék, sógor! — felelt rá neki egy ismerős hang. — Hát tik mán toroztok?

— Te vagy, sógor?! — rándul meg az ösztönös magyar izmos két válla riadtan. Fenét torozunk! Ez még csak — pörkölés!

Pajtáskodva, melengőzve lépik körül a tüzet.

— Kártyába se utolsó eset az, — szövi tovább a szót a kiváncsi rokon, — mikor az embernek disznaja van! Hogy lenne hát akármicsodás, igy, valóságosan! Nodehát ... hasát pörkölitök tik előbb a disznónak sógor, nem a hátát, ahun sörtésebb?!

Azám, ni. Csakugyan. Ugy mered a lobogó lángokból a becses jószág két hátsó lába ég felé, mint két kajla székláb ...

— Kiforditotta mög ezt e disznót? Te bántottad gyerök?

— Én? Dehogy bántottam én!

— Osztán nézd mán, — hahotázik a hivatlan vendég, oda nézz mán: ég is ez a disznó! Ég ennek mindöne, mint a száraz deszka! — Tán sovány vót szögény?

— Az én disznóm?

— Bőszen görcsöl csóvát egy marok szalmából gazduram szétüti vele büszkeségéről a szikrázó pernyét, de ahogy szétüti, hörken is tőle tántorogva vissza:

— Mönnybéli nagy Isten... Miféle jószág ez? ... Forog a feje!

Biz az forog. Csakhogy az nem a disznó feje, mivel az nem is fej. A disznó helyén, üszkösödő lábbal ég felé nyujtózva, nem a disznó fekszik. A disznót ellopták. Nyilvánvalóan el és helyére, — pörkölésnek rávillázott szalmakup alá, a tréfás tolvajok a mellette hagyott — talyigát dugták. Annak forog az ütéstől bolondosan most a kereke ...

— Igy csapjátok tik be a világot, hallod-e sógor? Disznó helyött — talyigát pörköltök?!

Erőtlenül omlik öreg József a fia vállára:

— Röttentő a kárunk ... De a csufság rajtunk, az ... kibirhatatlan!

Cirógató részvéttel bökdösi hüvelykujja bütykét a tüz felé a jókedvü rokon:

— Ölég ebbül okulásul ennyi. Ne riji, sógor. Ez itt, ami ég, ez az én talyigám ... A tied a disznóval együtt ott van bent az én udvaromon. Gyere, siess, hozzuk hamar vissza. Nehogy még nyelvire vögye a hiröd a világ!

Öreg József izmos ökle atyafiságos szeretettel ütődik a sógor lágyékába:

— Hóhér legyintse mög a sekröstyés formáju ábrázatodat! Te figurázol velünk? — Néköd kóstolóba most mán azér se juttatok mást, csak egy kis mögüszkösödött — talyigalapockát!

▽

Jó tudni ...

Az emberek többsége jó. — "La Croix" (Páris).

•

Az önmérséklet a szerencsés embernél sokszor nem egyéb, mint a magas szárnyalást követő esés félelme, vagyis attól való rettegés, hogy elvesziti azt, amivel bir. — (Róma.)

•

Abban a pillanatban, amikor Kina elég erős lesz arra, hogy éljen független állami jogaival s megvédje magát minden támadás ellen, a távol keleti probléma megoldódott. — (Shanghai.)

•

HIGYJEN AZOKNAK, AKIK AZ ÖN JAVÁT AKARJÁK, —ÉS NE AZOKNAK, KIK HIZELEGNEK HOGY KIFOSZTHASSÁK!

KÜLTELKEN

Két 'srác" beszélget:

— Tudod, mi a legnehezebb a cserkészetben?

— Micsoda?

— Mindennap meg kell mosni a térdet.